

EEA meerjaren- werkprogramma 1999-2003 – een kort overzicht

Inleiding

Het Europees Milieuagentschap is opgericht om het milieubeleid van de Europese Gemeenschap en de voortgang naar duurzame ontwikkeling te ondersteunen, met name door het leveren van betrouwbare, relevante, tijdige en doelgerichte milieu-informatie. Het EEA coördineert en maakt gebruik van allerlei verschillende soorten gegevens en informatie van het EIONET (Europees Netwerk voor milieu-informatie en observatie), een Europees Netwerk van nationale instanties die zich bezig houden met milieu-informatie in de 18 lidstaten van de EEA, alsmede soortgelijke instanties in Midden- en Oost-Europa.

Er is dringende behoefte aan samenhangende gegevens, op een zodanige manier geleverd dat ze door beleidsmakers gebruikt kunnen worden. Deze behoefte aan betrouwbare en relevante informatie is aanzienlijk toegenomen met de verplichting om milieuoverwegingen te integreren in alle andere beleidsterreinen van de Europese Unie en met de uitbreiding naar het oosten toe en zal naar verwachting alleen maar toenemen.

Dit soort objectieve, betrouwbare en vergelijkbare informatie is noodzakelijk voor besluitvormers op Europees en nationaal niveau bij het inkaderen, uitvoeren en verder uitwerken van milieubeleid. Het Agentschap zal zich tot het uiterste moeten inspannen om de voornaamste gebruikers van informatie te voorzien, gezien de elk jaar nieuw ontstane beleidsterreinen en daaruit voortvloeiende behoeften. Daarnaast bestaat bij een reeks

andere belanghebbende partijen en organisaties eveneens vraag naar deze informatie. De behoefte aan het verstrekken van relevante informatie aan particuliere organisaties en individuen zal eveneens toenemen, niet in de laatste plaats vanwege het feit dat duurzame ontwikkeling voet aan de grond begint te krijgen en er een verschuiving plaatsvindt van de reguliere controle van puntbronnen van vervuiling 'aan het eind van het afvoerkanal' naar de vermindering van energie- en materiaalverbruik via preventieve maatregelen zoals milieuvriendelijke productie en consumptie.

Het Agentschap is een uitwisselingsplaats van informatie die geleverd wordt door en voor het EIONET, waaraan enkele honderden organisaties deelnemen. Dit netwerk is een voorbeeld van hoe Europese landen efficiënt en tot wederzijds voordeel kunnen samenwerken. Dergelijke gezamenlijke inspanningen leiden niet alleen tot uitwisseling en verbetering van informatie, maar ook tot het aanpakken van gezamenlijke problemen, terwijl gezamenlijke oplossingen worden gedeeld.

In het eerste meerjaren-werkprogramma lag de voornaamste prioriteit bij het opbouwen van de capaciteit hetgeen in de komende jaren een uitdaging zal blijven voor het Agentschap. Bij het aanbreken van het nieuwe millennium zet het Agentschap haar prioriteiten van het tweede meerjaren-werkprogramma uiteen in dit document.

Bijdrage van het EEA

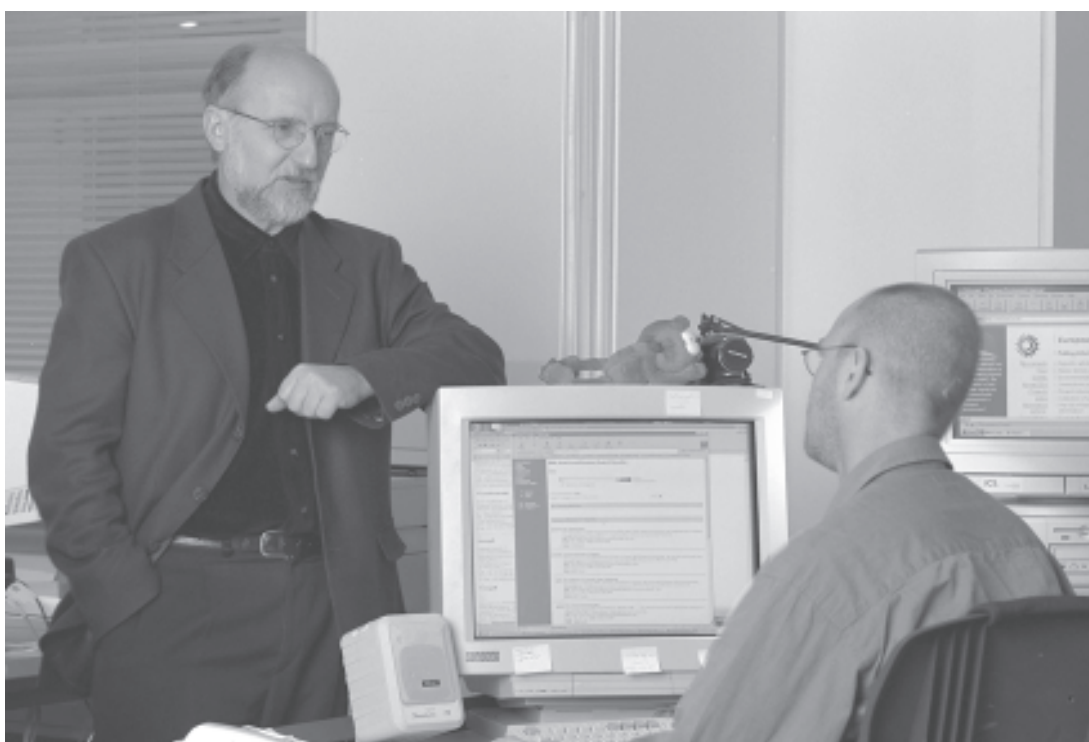
Voordat de EU zich bezig ging houden met de coördinatie op dit gebied richtten de lidstaten zich vooral op het opbouwen van eigen, individuele milieugegevens en informatiesystemen in Europa. De definities, indicatoren en statistische methodes waren verschillend, alsmede de belangrijkste resulterende gegevens en analyses. Het Europees Milieuagentschap is in 1993 in Kopenhagen opgericht om de grote verscheidenheid aan reeds bestaande relevante gegevens en informatie van nationale milieuorganisaties en –instanties te verzamelen, samen te voegen en aan te passen.

Dit was absoluut geen gemakkelijke taak. Het Agentschap is begonnen met het verzamelen en schiften van bestaande informatie waardoor langzamerhand een beeld ontstond van wat er al dan niet bekend was over het milieu in Europa. Tegelijkertijd was er dringend behoefte aan consistente gegevens, op een zodanige wijze aangeleverd dat ze meteen gebruikt konden worden door beleidsmakers.

Beleidsmakers hebben behoefte aan een solide basis van feiten en analyses waarop criteria en referentie-indexen gebaseerd kunnen worden voor het behoud en herstel van de kwaliteit van het milieu. De beleidsmakers hebben het systeem van vroegtijdige waarschuwing van dreigende

milieuproblemen en het evaluatiesysteem van de effectiviteit van reeds bestaande milieureguleringen en –instrumenten van het Agentschap nodig om de bestaande wetgeving te kunnen verbeteren. Voordat een besluit genomen kan worden over de omvang van de financiële hulp aan de buurlanden in Oost-Europa moeten beleidsmakers niet alleen op de hoogte zijn van de situatie ten aanzien van milieubronnen in deze landen maar eveneens van de beschikbare milieu-informatie.

Tijdens de topconferentie in Luxemburg in december 1997 en later tijdens de bijeenkomst in Cardiff heeft de Raad de Europese Unie gebonden aan het ontwikkelen en uitvoeren van rapporten over trends in specifieke indicatoren voor duurzame ontwikkeling. Dit houdt eveneens verband met het doel van de EU om op alle beleidsterreinen van de Europese Unie milieuoverwegingen mee te laten wegen. Dit werk vereist met name een onafhankelijke analyse van de wetenschappelijke onzekerheden die een jonge, zich snel ontwikkelende discipline met zich meebrengt. Het houdt bovendien verband met het werk dat het Agentschap verricht, waarbij analyses van de impact op het milieu van projecten en beleid worden gemaakt. De EU is tegelijkertijd begonnen met de voorbereidingen voor de uitbreiding naar het oosten en als gevolg

Toegang tot informatie

Op milieugebied is er momenteel een tendens naar uitgebreidere rapportage en grotere openheid daarover. Dit geldt zowel voor landen als voor individuele ondernemingen. De door het Agentschap geleverde informatievoorziening en – uitwisseling zorgt ervoor dat alle geïnteresseerde partijen, EU-instanties, nationale ministeries, organisaties alsmede individuen, gezamenlijk toegang hebben tot dezelfde informatie op Europees niveau. Door milieu-informatie vrijelijk toegankelijk te maken worden burgers in staat gesteld een mening te vormen en de juiste maatregelen te treffen. Door het publiek vrije toegang te verlenen tot diens producten en diensten draagt het Agentschap bij tot verwezenlijking van de doelstelling om de deelname van het publiek te bevorderen.

Samenwerking

Het geografisch bereik van het werk van het Agentschap strekt zich reeds verder uit dan de 18 lidstaten van de Phare- en Tacis-landen (met inbegrip van de Russische Federatie) en de landen die grenzen aan de Middellandse en Oostzee en de Noordelijke IJszee.

Waarschijnlijk zullen tijdens de planningsperiode van 1999-2003 verschillende Phare-landen toetreden als lid en de contacten met de Tacis-landen zullen ondertussen worden geïntensiveerd. Werkelijk Europabrede rapportages zullen grotere geldelijke en personele middelen vereisen.

Het Agentschap zal meer moeten samenwerken met Directoraat-Generaal Milieu van de Europese Commissie om een bijdrage te kunnen leveren aan de ontwikkeling van het milieubeleid van de Unie en met Directoraat-Generaal Onderzoek in verband met het vijfde Kaderprogramma voor onderzoek, alsmede met de DG's die verantwoordelijk zijn voor het integreren van

milieuaspecten in het beleid van sectoren zoals transport, energie en landbouw. Er is ook een nauwere samenwerking voorzien met het Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek van de EU en met Eurostat.

Daarnaast moet worden samengewerkt met derden zoals het Milieuprogramma van de Verenigde Naties, de Wereldgezondheidsorganisatie, UNECE en OESO. Door deze samenwerking met internationale organisaties is er een consistentie in de informatiestroom en wordt de kans op dubbel werk verminderd. Het Agentschap werkt eveneens met een groot aantal andere organisaties samen, variërend van universiteiten tot financiële instellingen.

Uitdagingen

In het nieuwe meerjaren-werkprogramma heeft het Agentschap zijn opdracht voor de komende vijf jaren als volgt omschreven: 'Het EEA heeft tot doel om duurzame ontwikkeling te ondersteunen en om belangrijke en meetbare verbeteringen in het milieu van Europa te helpen bereiken door tijdige, doelgerichte, relevante en betrouwbare informatie te verschaffen aan beleidsmakende instanties en het publiek.'

Teneinde het werk gedurende de volgende planningsperiode in beeld te brengen heeft het Agentschap specifieke uitdagingen gedefinieerd die de verschillende verantwoordelijkheden van het Agentschap bestrijken. Deze uitdagingen zullen bijdragen tot het identificeren van prioriteiten en het in stand houden van de middelen. Eenvoudig gezegd moeten de eerste vier uitdagingen eerst worden aangegaan om het Agentschap in staat te stellen de laatste drie uit te voeren.

1. Netwerken. Ontwikkelen en onderhouden van het EIONET
2. Opbouwen van het referentiecentrum voor milieu-informatie
3. Ontwikkeling van het monitoring-en-rapportagesysteem
4. Vaststellen van nieuwe milieuvraagstukken

5. Helpen bij het ontwikkelen van milieubeleid door het verstrekken van informatie die gebruikt kan worden door beleidsmakers
6. Ondersteunen van het uitvoeren en evalueren van milieubeleid
7. Ondersteunen van het milieu-element in het uitbreidingsproces van de EU

EEA resultaten

De inspanningen van het Agentschap nemen de vorm aan van een groot aantal producten en diensten.

- Milieurapportages, die handelen over de drijvende krachten van het milieuprobleem, over de milieubelasting, de toestand van het milieu, milieueffecten en reacties
- Environmental issues reports inzake de

voornaamste problemen, sectoren en onderwerpen

- Thematische rapporten – controle van lucht, water, bodem en andere thema's
- Technische rapporten, voor specialisten bestemde richtlijnen en handboeken
- Het Referentiecentrum dat toegang verschaft tot de gegevensbestanden van het EEA en andere informatiebronnen
- Diensten en rapporten aan beleidsmakers

Het vijfjaarlijkse rapport over het 'milieu in Europa' is vermoedelijk het bekendste van alle publicaties van het Agentschap. Vanaf 1999 wordt dit aangevuld met het jaarlijkse 'Environment Signals' rapport, dat is gebaseerd op belangrijke milieu-indicatoren. Beide rapporten geven de belangrijkste informatie over en een geïntegreerde analyse van de drijvende krachten achter de milieuvraagstukken, de milieubelasting, de toestand van het milieu, de milieueffecten en van maatschappelijke reacties op de verschillende milieuvraagstukken. Op deze manier kan een breed overzicht gegeven worden van de huidige situatie en kan een indicatie gegeven worden van de toekomstige verwachtingen voor het milieu. De informatie en de conclusies in deze rapporten worden ondersteund door middel van grafieken, kaarten en statistische gegevens die zowel toegankelijk zijn voor deskundigen als niet-deskundigen.

Programmagebieden

Het werk van het Agentschap is in de praktijk, zoals omschreven in het MAWP, onderverdeeld in vijf programmagebieden:

1. **Gegevensbestanden en themarapporten**, om de monitoring van en de rapportage over het milieu te verbeteren.
2. **Geïntegreerde analyses**, onafhankelijke analyses van specifieke milieuproblemen, geografische gebieden, economische sectoren of reacties op de problemen.
3. **Periodieke rapportages**, met inbegrip van het opstellen van de hiervoor genoemde milieurapportages.
4. **Ondersteuning van het rapportagesysteem**, met inbegrip van het ontwikkelen van methodologieën en gevensinstrumenten

die het EEA en het EIONET nodig hebben bij het ontwikkelen van het Referentiecentrum.

5. **Dienstverlenings- en netwerkinfrastructuur**, die de benodigde IT-ondersteuning leveren, alsmede diensten verzorgen op het gebied van publicatie, verspreiding en informatieverstrekking.

In elk programmagebied zullen de operationele groepen met een aantal projecten werken die staan omschreven in de werkprogramma's. Het rapportageproces vereist een continue toevoer van informatie vanuit alle programmagebieden. Hieronder wordt een overzicht gegeven van de titels van de individuele projecten in de vijf programmagebieden.

Overzicht van programmagebieden, projectgroepen en projecten

1. THEMATISCHE GEGEVENSBESTANDEN EN RAPPORTEN	3. PERIODIEKE RAPPORTAGE
1.1 Sociaal-economische gegevens 1.1.1 Samenwerking met Eurostat inzake gegevens 1.1.2 Samenwerking met andere organen 1.2 Belasting 1.2.1 Atmosferische emissies 1.2.2 Afval 1.2.3 Chemicaliën 1.2.4 Waterverontreiniging 1.2.5 Bodemverontreiniging 1.3 Toestand en kwaliteit 1.3.1 Kwaliteit van de lucht 1.3.2 Kwaliteit en beschikbaarheid van het water 1.3.3 Toestand van Flora, Fauna en Biotopen 1.3.4 Toestand van de bodem 1.3.5 Landgebruik 1.3.6 Milieu in de kustgebieden en marine milieu 1.3.7 Lawaai	3.1 Het vijfjaarlijkse rapport 3.1.1 EU98 SoER 3.1.2 Toestand en verwachtingen inzake milieu in Europa 3.2 Periodieke op indicators gebaseerde rapporten 3.2.1 Europese Milieusignalenrapport
2. GEÏNTEGREERDE EVALUATIE	4. ONDERSTEUNING RAPPORTAGESYSTEEM
2.1 Milieuvraagstukken 2.1.1 Luchtkwaliteit en ozon 2.1.2 Klimaatveranderingen 2.1.3 Waterproblemen 2.1.4 Eutrofiëring 2.1.5 Verzuring 2.1.6 Biodiversiteitveranderingen 2.1.7 Blootstelling aan chemicaliën 2.1.8 Gezondheid 2.1.9 Bodemdegradatie 2.1.10 Afvalbeheer 2.2 Regionale evaluaties 2.2.1 Middellandse-zeegebied 2.2.2 Geïntegreerd beheer van kustgebieden (ICZM) 2.2.3 Transport TEN SEA 2.2.4 Landschap 2.2.5 Stedelijk milieu 2.3 Sectoren en Instrumenten 2.3.1 Transport 2.3.2 Landbouw 2.3.3 Energie 2.3.4 Toerisme 2.3.5 Industrie 2.3.6 Huishoudens 2.3.7 Instrumenten 2.4 Verspreiding van onderzoek en nieuwe vraagstukken 2.4.1 Onderzoek en milieu-informatie 2.4.2 Nieuwe milieuvraagstukken	4.1 Scenario's, Methodologiën, Richtlijnen 4.1.1 Geïntegreerde milieustrapportage 4.1.2 Scenario's en toekomstverkenningen 4.1.3 Richtlijnen voor milieustrapportage 4.1.4 Ondersteuning voor rapportagevereisten (EU-wetgeving en multilaterale overeenkomsten) 4.2 Gegevens- en informatiebeheer 4.2.1 Gegevensstroom EIONET 4.2.2 EEA GIS ondersteuning 4.2.3 Beheer van centrale gegevensbestanden 4.3 Openbare toegang tot milieu-informatie – Referentiecentrum 4.3.1 Beheer van EEA/EIONET informatiebronnen 4.3.2 De EEA Website: The Gateway to the Reference Centre 4.3.3 Toegang tot centrale gegevensbestanden en thematische gegevensbestanden 4.3.4 Toegang tot andere leveranciers van - GELOS, Envirowindows 4.4 Institutionele netwerken, etc 4.4.1 EIONET en samenwerking met derde landen (ETC's, NFP's, NRC's) 4.4.2 Europese Commissie (DGXI, andere DG's, GCO, Eurostat) 4.4.3 Raad, Parlement, EcoSoc, Comité van de Regio's 4.4.4 Internationale organen 4.4.5 NGO's (Bedrijfsleven en ECO)
	5. DIENSTVERLENINGS- EN NETWERKINFRASTRUCTUUR
	5.1 Informatie- en Netwerktechnologie 5.1.1 IT-capaciteit 5.1.2 Telematica-capaciteit 5.1.3 IT-applicatieontwikkelingen 5.2 Informatiecapaciteiten en diensten 5.2.1 Publicatie 5.2.2 Distributie en marketing 5.2.3 Communicatie van milieuinformatie 5.2.4 Bibliotheek en informatiediensten

Begrotingsaspecten

Het grootste gedeelte van het werk van het EEA is van nature meerjarig, omdat in de loop van een aantal jaren de projecten worden opgestart, ontwikkeld en uitgevoerd. Het Agentschap werkt aan de hand van een meerjaren-werkprogramma (MAWP). Gezien de lange termijn waarover de werkzaamheden van het Agentschap zich uitstrekken is het passend dat de begrotingsraming eveneens meerjarig is.

De EEA is met een bescheiden begroting en een klein personeelsbestand begonnen. De verantwoordelijkheden en de begroting zouden in de loop van de jaren gestaag moeten toenemen, teneinde gelijke tred te kunnen houden met het mandaat en met de behoeften van de belangrijkste gebruikers. De gevolgen van een beperking van de begroting werden voor het eerste zichtbaar in 1998, toen als gevolg van de te krappe begroting verschillende projecten voortijdig werden beëindigd. In feite hield de jaarlijkse begroting van 16,8 MEUR voor 1998 een daling in van middelen die beschikbaar waren voor externe activiteiten in vergelijking met de begroting voor 1997. De begroting voor 1999 voorziet in 18,1 MEUR met 68 medewerkers die werkzaam zijn op het hoofdkantoor in Kopenhagen. Een grondige analyse van de ervaringen gedurende de eerste vijf jaar staat een schatting toe van de middelen die nodig zijn om het mandaat van het Agentschap, zoals omschreven in Verordening nr. 1210/90 van de Raad, volledig te kunnen vervullen.

In het MAWP is een minimumscenario beschreven voor de ontwikkeling van het Agentschap om te kunnen voldoen aan de vereisten van het werk zoals omschreven in de basisverordening. Dit scenario houdt een jaarlijkse begroting in van 18-20 MEUR voor de komende 2-3 jaar, met een toename in de daaropvolgende jaren van de planningsperiode tot 23 MEUR. Hiermee kan een geselecteerde reeks kernprojecten, die in de eerste jaarlijkse werkprogramma's als belangrijkste prioriteiten worden omschreven, worden voortgezet, maar er kan alleen op bescheiden schaal gewerkt worden aan andere belangrijke vraagstukken.

In het meerjaren-werkprogramma is ruimte gelaten voor aanvullende prioriteiten, indien er meer middelen ter beschikking komen dan thans geschat in de meerjaren-begroting. Van deze flexibiliteit zal gebruik gemaakt worden door direct met de belangrijkste gebruikers te onderhandelen over de wijze waarop aanvullende activiteiten kunnen worden gefinancierd en uitgevoerd door het Agentschap.

Een niveau van activiteiten en een personeelsbezetting die aansluiten bij de toenemende behoeften en die een breder werkgebied beslaan hebben consequenties voor de begroting. Concreet gezegd: teneinde kwesties als ondersteuning van het uitbreidingsproces van de EU, pan-Europese verslaggeving en integratie van milieuaspecten in andere beleidsgebieden te kunnen behandelen, zal het Agentschap naast de in het MAWP genoemde middelen eveneens andere middelen nodig hebben.